

Universitätsbibliothek Wuppertal

**L.ANNAEI || SENECAE || Tragoediae.|| EDITAE
EMENDA-||TIORES STVDIO || Georgii Fabricii ||
Chemnicensis.|| (LVCTATII GRAM-||MATICI ANTIQVI, IN ||
SENECAE TRAGOEDIAS || Periochae.||)**

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Leipzig, [1566]

De carmine iambico trimetro

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-694](#)

HIERONYMVS
AVANTIVS VE-
RONENSIS

De carmine Iambico trimetro.

PRIMA sedes ultra iambum & tribra-
chym recipit spondeum, & spondei dis-
solutiones, anapæstum & proceleusmati-
cum, & ipsum dactylum sæpiissimè: licet
hoc neget interpres, in fine sextæ tragœ-
diaꝝ.

Secunda & quarta sedes iambo & tri-
brachy tantùm seruiunt: ideo contra in-
terpretes iam constantissimè assero, apud
Senecam in iambicis trimetris nunquam
inueniri anapæstum, neque in secunda ne-
que in quarta sede.

Tertia sedes admittit iambum, spondeum,
dactylum & tribrachym. Anapæstum
verò in loco tertio nunquam inuenies: nisi
dictio ipsa fuerit quatuor syllabarum,
quod accidit versibus viginti, hoc vno pro-
pe Oedipeo versu excepto,

Inter senem iuuenemq; sed propior seni.

Quintus locus vti sæpiissimè, imò sem-
per habet aut spondeum, aut anapæstum:
ita iambum & dactylum nunquam assu-
f mit,

mit, nisi in nouem versibus: quorum vltimae dictiones sunt quatuor syllabarum: nepotibus, cacumine, Prometheus, Capharides, Polyxena, facinorum, & terminoria. Tribrachym quoque ter tantum usurpat in hac sede quinta, dictioribus iterum quadrifyllabis, scilicet

<i>Luctifica negat</i>	in Hipp.
<i>Pestifera mouent</i>	in Her. furente.
<i>Luctifera gerens</i>	in Oedip.

Sexta sedes semper habet unicum iambum: licet Massarius affirmans tribrachym inueniri in hoc vltimo pede, non modò adducat illum versum primæ Tragœdiæ,

Ut saepe puppes æstus inuitas recipit.
vbi profectò, si vetusta exemplaria consuleris, Rapit, non Recipit est legendum: sed etiam citet illum versum,

Et cara vici: morte contempta redij.
vbi per synæsin est iambus, non anapæstus. Sic Ascensius Massario consentiens: non modò super dictione Capharides scribit esse spondeum in eodem sexto pede: verumetiam in fine tragœdiæ sextæ dicit legendum esse

Virginibus teneris
vt sit anapæstus in vltima trimetri. Ego autem iamdiu scripsi, omnes versus trimetros undequaque probabiles & sinceros inueniri

inueniri apud Senecam, penes quem nullus est versus scazon, nullus exlex, seu ~~κανόμε-~~
~~ρος~~, nullus hypermeter, nullus hypercatalectus, nullus catalecticus, nullus brachycatalecticus, sed omnes meri acatalecti: etiam non constat illus ē iambis omnibus, quod grānum tragicorum lex decernit. Imo Se-
neca noster sic fuit metrorum ac syllabarū obseruantissimus, vt cum Hieronymo Aleandro literarum & religionis cultura viro venerando libeat consentire, omnem Seneca versum procul dubio deprauatum esse, quem receptas scansionis normas transgredi offenderis.

Nego præterea collocari trochæum in aliqua sede versus trimetri, vnde demiror improbam quorundam audaciam, clamantium trochæum esse in quinta sede horum trium versuum: quorum primus est in seunda tragœdia,

*Lene est misérias ferre: perferre, graue.
 vbi syllaba Re, in perferre producitur, vi consonantium sequentis dictionis: vt etiam*

Frigida spacio refert, Et,

Undiq; scopuli astrepunt.

Vide quæ scripsi apud Catullum in dictione Propontida. Non tamen semper producitur huiusmodi syllaba, vt,

Unda flammas opprimat.

& s̄p̄ius omnes poētæ hanc finalem syllabam sequentibus consonantibus pro suo commodo recipiunt.

Secundus versus est in septima tragœdia, in qua legitur,

Perfidī sanguis inest.

Sanguis; vltimam
in Ouidiana.

vbi dico, Spondeum esse in quinta sede, non trochæum, vt apud Tibullum canentem,

Sanguis est tamen ille meus.

Quin aliás Catullus, Tibullus, Propercius, Ouidius, Ausonius, & alij poēta usurpat de industria eam pentemimerim: sed Lucanus, Senecæ affinis, vtrasp̄ eisdem dictiones mutuatus, scribit,

Dum sanguis inerat, dum vis materna.

Quin semel Maro, semel Valerius Flaccus, bis Lucretius, & bis Silius producit vltimam in sanguis: & legitur de Lucretia in antiquo Epigrammate,

Sanguis ante virum, Spiritus ante Deum.
Tertius versus est in decima Tragœdia, vbi scriptum erat,

Si mille gemunt vrbes
vbi legendum docui Nullæ, non mille, vt & in Ouidiana Sappho legendum præmonstravi,

Et nullæ dulce queruntur aues,
non mille, vt passim legebatur.

Itidem

Itidem in Tragœdia tertia est ille versus,

Ionidēsue, vel Myceneæ nurus.

in quo credunt esse trochænum in prima se-
de: cùm certè sit iambus, quod & fatebun-
tur qui præter cæteros legerint Ouidium,
Propertium, Horatium, & Martialem, sic
scribentes,

Non Latium norat, quam præbet Ionia diues.

At tu seu mollis quā tendit Ionia: seu quā.

Non attagen Ionius incundior.

Ionicarum gustus attagenarum.

Et ipsi & alij vates sæpius eas primas syllabas in Ionia variant. Quin peritorum gratia dixerim, apud Virgilium in eo celebri versu

Insulae Ionio in magno
excluditur & abicitur in scanzione diphthongus primæ dictiōnis: non autem adimitur ultima vocalis in sequente dictiōne Ionio, ut à plerisque omnibus est haetenus præceptum. Sic igitur scandatur iste versus,

Insul' I oni' in ma.

vt,

Posthabita coluisse Samo.

Quem Dardanio Anchise

Sub Ilio alto.

& alibi sæpissimè. Non tamen hoc re-
censeo, quod nesciam diphthongum sæ-

per retineri, sequente vocali, vt,
Castaneæ hirsute
Ante tibi Eoæ Atlantides
& ipse Seneca in principio sextæ,
Aeacidæ armis :

sed vt primas syllabas in Ionio lubricas at-
tester, neque vñquam inueniri trochæum
in Senecæ trimetris, nisi in versibus planè
deprauatis. Pyrrhichius quoque nullibi
admittitur in hoc iambico, licet alij con-
tendant esse Pyrrhichium in fronte horum
hemistichiorum

Petit ab ipsis.

Abiit barenas.

Redit Achilles.

sed mirificè decipiuntur. Possem dicere
inibi tribrachym esse, vt in secunda Tra-
gœdia,

Quod ratio nequijt.

vt millies aliâs : potius tamen dicam in illis
tribus esse iambum, quia t litera finalis sâ-
pe producitur, Ouidius,

Ut monuit, cum voce abiit.

sed maximè in his dictionibus per synære-
fin coactis : vndè non exploderem alte-
ram vocalem, quam demunt alij in ipsis in-
frâ scriptis verbis, in quibus planè est iam-
bus, non pyrrhichius.

Complexus abiit

Euersa

Euersa perijt.

Perijtq; supplex

salem ut in temporibus sensus sit magis obuius. Ille quoq; fallitur, qui in se-
cundo acto octauæ tragœdiaæ legens,

*Et qui redire (cùm perijt) nescit pudor.
& in secundo nonæ legens,*

Alienateli: aut perijt

credit esse anapæstum in quarta sede, qui tamen inibi nunquam inuenitur: licet adolescentior cum ceteris omnibus deceptus fuerim. Ut præterea, quod sentio, expri-
mam, quando prima producitur, in Obij-
ce, scriberem potius, quam Obice, ut ver-
bum à nomine statim dignoscatur. Lege-
rem tamen & scriberem,

Per decem mensium graues,
pro mensium, nam ut apud alios Latinos auctores, sic & apud Senecam scribuntur & leguntur hæ dictiones, ut metra depos-
cunt. Ut cùm in Seneca legitur pro cœlesti-
um, in eodem,

Tuq; cœlestium arbiter.

& apud Catullum, pro Veronensium,

Flos Veronenſum.

In huiusmodi ego ectasi aut molossum aut creticum pedem exhorreo: ad quem confessim absque necessitate pleriq; con-
currunt, tanquam ad solidissimā anchorā.

Interim hæc sit nostra sententia , licet nuper secus scripserit vir eruditissimus & amicissimus , at non semper idem est vnius iudicium . Vnde quamuis hæc studia (que humanitatis appellant) rarissimè , nec nisi coactus , reuism : multas tamen inuentiunculas nostras alacriter damnaui : & (si acciderit) meipsum redarguens , scriptorum meorum ingenuus ero exactior . Igitur repeto , in his , vt versui conuenit , ita scribendum , nunc legentium , nunc legentum : vt annotauui in meo codice impresso in ædibus Aldi

Anno 1517.

GEOR.